

Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра соціології
ФСП

Політична наука: конфліктологічний підхід

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>C - соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</i>
Спеціальність	<i>C5 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>6 кредитів / 180 годин, лекції 30 год., практичні заняття 30 год., самостійна робота 120 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектори: <i>кандидат політичних наук, доцент, Багінський Андрій Владиславович, e-mail: andrei.baginsky@gmail.com</i> Семінарські: <i>кандидат політичних наук, доцент, Багінський Андрій Владиславович, e-mail: andrei.baginsky@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=7826</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою дисципліни «Політична наука: конфліктологічний підхід» є формування знань щодо специфіки політичних явищ, процесів і відносин та досвіду самостійного дослідження актуальних проблем політичного розвитку сучасних держав та України. У результаті вивчення будуть розвинуті здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного

управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Згідно з освітньо-професійною програмою “Врегулювання конфліктів та медіація” у процесі засвоєння дисципліни студенти здобувають наступні **компетентності**:

ЗК 01 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК 01 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

ФК 03 Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

ФК 04 Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

ФК 06 Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння дисципліни мають продемонструвати такі **результати навчання**:

РН 04 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

РН 08 Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

РН 13 Розуміти соціологічні теорії конфліктів та миру, причин та особливостей перебігу регіональних та етнічних конфліктів у світі, методів та процедур їх врегулювання та попередження.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: Україна в контексті історичного розвитку Європи, Загальна теорія розвитку, Теорія і історія врегулювання конфліктів

Постреквізити: Соціологія організацій, управління та трудових конфліктів, Політичний діалог та медіація, Політична наука: конфліктологічний підхід. Курсова робота, Соціологія організацій, управління та трудових конфліктів, Виробнича практика, Переддипломна практика, Підготовка кваліфікаційної роботи

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Політологія: традиційні підходи і сучасна практика.

Тема 2. Сутність політики і політичної влади.

Тема 3. Держава як основний політичний інститут.

Тема 4. Політичні режими: особливості та трансформація.

Тема 5. Політичні партії як інститут громадянського суспільства.

Тема 6. Електоральні процеси та види виборчих систем.

Тема 7. Феномен лідерства і еліт як суб’єктивний чинник реалізації політики.

Тема 8. Політична свідомість і культура у контексті ідеологічного виміру.

Тема 9. Сучасні тенденції міжнародної політики: теоретичні засади й актуальні виклики.

Тема 10. Мобілізація держави та громадянського суспільства у російсько-українській війні.

Тема 11. Світові ідейно-політичні доктрини.

Тема 12. Демократична рецесія у глобальному вимірі.

Тема 13. Форми держави в умовах конфлікту.

Тема 14. Воєнні цикли - мілітаристські стилі.

Тема 15. Політичний менеджмент як складова політики.

Тема 16. Політичні технології.

Тема 17. Політичні процеси і тренди майбутнього.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях та семінарах, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 348 с.
2. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Політологія : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 228 с
3. Політологія. Навчальний посібник (для студентів усіх форм навчання) /уклад. Л.М. Мельник, І.А. Дужа, І.М. Грек. Біла Церква: БНАУ, 2022. 494 с.
4. Політологія: навчальний посібник / Н.М. Демиденко. Суми. Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Електронне видання, 2022. 318 с.

4.2. Додаткова література:

5. Багінський А.В. Еволюція теорій врегулювання збройних конфліктів у другій половині ХХ сторіччя. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ, 2020. № 3. (47). С.37-43.
6. Багінський А.В. Криза концепції “ліберального миру”. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ, 2021. № 2 (50). С.46-50.
7. Багінський А.В. Крихіт держави в умовах кризових ситуацій. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ, 2022. № 3 (55). С.29-35.
8. Багінський А. В., Заєць О. Ю. Діяльність ООН під час російсько-української війни: виклики та перешкоди. Актуальні проблеми філософії та соціології. 40 (2023). С. 156-161.
9. Багінський А. В., Лініченко В.В. Ознаки геноциду в російсько-українській війні. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ, 2023. № 2 (58). С. 29-39.
10. Бжезинський З. Велика шахівниця / пер з англ. О. Фашовець. Київ : Фабула, 2019. 288 с.
11. Соціологія модерну та модернізації [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» / П. В. Кутуєв, А. В. Багінський, О. І. Василюк та ін.; Кपी ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 3333 кбайт). Київ : Кपी ім. Ігоря Сікорського, 2019. 355 с.

4.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник Кपी ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.

3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Застосовуються такі **методи та технології навчання**: 1) методи проблемного навчання (проблемний виклад теми лекції, обговорення класичних кейсів за дисципліною, формування і розгляд сучасних кейсів); 2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання (дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати).

5.1. Лекційні заняття

Лекція 1.

Тема: Політологія: традиційні підходи і сучасна практика.

Основні питання: Аналіз політики крізь призму наукового підходу. Сучасні світові тренди політичних процесів. Український контекст дослідження політики. Міждисциплінарний підхід до вивчення політичної науки. Специфіка і об'єкту предмету вивчення політології. Співвідношення політології з іншими науками про суспільство. Основні методи дослідження політики. Становлення політичної науки: основні етапи.

Лекція 2.

Тема: Сутність політики і політичної влади.

Основні питання: Сутність поняття «політики». Види політики. Політика як свобода (Х. Арендт) та як протистояння (К. Шмітт). Характеристики політики. «Політичний клеве́р»: *polity*, *policy* та *politics*. Основні підходи до вивчення феномену «влада». Типологія влади. Державна і політична влада. Легітимність влади. Співвідношення легітимності і легальності. Типи легітимності влади за М. Вебером.

Лекція 3.

Тема: Держава як основний політичний інститут.

Основні питання: Підходи до визначення держави. Головні ознаки держави як політичного інституту. Державний суверенітет. Глава держави як вища посадова особа. Парламент – орган законодавчої влади. Уряд як вищий орган виконавчої гілки влади. Форми державного правління (монархія і республіка). Форми державного устрою (унітарні, федеративні і конфедеративні держави).

Лекція 4.

Тема: Політичні режими: особливості та трансформація.

Основні питання: Політичний режим як категорія вираження процесів демократизації у державі. Особливості тоталітарних політичних режимів. Характеристики авторитарного політичного режиму. Демократичний політичний режим. Моделі трансформації політичних режимів у науковому доробку Ф. Шміттєра і Є. Вятра. Демократичні тенденції сучасності. Характеристика політичного режиму в Україні.

Лекція 5.

Тема: Політичні партії як інститут громадянського суспільства.

Основні питання: Поняття «політична партія». Основні складові існування політичних партій за Дж. Лапаломбарою. Історія становлення політичних партій за М. Вебером. Типологія політичних партій. Провладні і опозиційні партії. Партійні системи. Типологія партійних систем Дж. Сарторі. Основи концепції «громадянське суспільство», його структура. Оцінка сучасної партійної системи в Україні.

Лекція 6.

Тема: Електоральні процеси та види виборчих систем.

Основні питання: Вибори – спосіб легітимізації політичної влади. Стадії виборчого процесу. Строки і базові правила організації електорального процесу. Процедури голосування. Типологія виборів. Виборні органи влади. Особливості проведення виборів у різних державах. Поняття виборчих систем. Мажоритарна, пропорційна, змішана і гібридні виборчі системи.

Лекція 7.

Тема: Феномен лідерства і еліт як суб'єктивний чинник реалізації політики.

Основні питання: Сутність «політичного лідерства». Співвідношення лідерства і керівництва. Типологія політичного лідерства за М. Вебером, Г. Лассуеллом. Теорія елітизму (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Ціннісний і функціональний підхід до політичного елітизму. Поняття «політична еліта». Співвідношення категорій «політична еліта» і «політичний клас». Концепція плюралізму еліт. Закон циркуляції еліт В. Парето. Типологія політичних еліт. Шляхи формування політичної еліти.

Лекція 8.

Тема: Політична свідомість і культура у контексті ідеологічного виміру.

Основні питання: Поняття політичної свідомості. Типологія політичної свідомості. Маніпулювання політичною свідомістю. Підходи до визначення політичної культури. Типи орієнтацій у політичній культурі. Типологія політичної культури Г. Алмонда і С. Верби. Політична культура і контркультура. Структура політичної культури. Ідеологія як політичний світогляд. Ідеологізація, деідеологізація і реідеологізація як політичні процеси.

Лекція 9.

Тема: Сучасні тенденції міжнародної політики: теоретичні засади й актуальні виклики.

Основні питання: Поняття міжнародної і зовнішньої політики: спільне і відмінне. Особливості міжнародної політики. Стратегічні і специфічні національні інтереси. Міжнародні політичні конфлікти. Національна безпека держави. Структура міжнародних організацій. Сучасна криза глобалізації: причини і наслідки. Місце України у системі міжнародних відносин.

Лекція 10.

Тема: Мобілізація держави та громадянського суспільства у російсько-українській війні.

Основні питання: Мобілізація ресурсів для російсько-української війни. Мілітаризація РФ як передумова війни. Громадянське суспільство та Збройні Сили України у мобілізації до війни. Переговорні формати у російсько-українській війні.

Лекція 11.

Тема: Світові ідейно-політичні доктрини.

Основні питання: Поняття "політична ідеологія". Лібералізм, лібертаріанство, неолібералізм. Консерватизм, неоконсерватизм, лібертаризм. Сучасні "ліві" ідеології: комунізм, соціалізм, соціал-демократія, ліво-ліберальна ідеологія. Екстремістські ідеології.

Лекція 12.

Тема: Демократична рецесія у глобальному вимірі.

Основні питання: Демократизація як глобальний тренд XX-XXI сторіччя. Неліберальні (іліберальні) демократії як прояв авторитарних тенденцій. Змагальний авторитаризм: інститут виборів в авторитарних режимах. Проблеми звуження прав людини у сучасних політичних режимах.

Лекція 13.

Тема: Форми держави в умовах конфлікту.

Основні питання: Державна спроможність як ознака держави. Теорії держави у представників історичної соціології (М. Манн, Ч. Тіллі, Р. Коллінз). Кризові, крихкі та неспроможні держави. Україна за індексом крихкості держав.

Лекція 14.

Тема: Воєнні цикли - мілітаристські стилі. Політичні технології.

Основні питання: Етапи військово-технічного протистояння держав в історії. Погляди Клаузевіца на природу війни. Г. Кіссінджер та поняття "обмеженої війни". Еталон перемоги у війні на сучасному етапі. Технології публічної комунікації в політиці. Лобіювання як політична технологія. Політичні технології масових заходів. Технології мобілізації громадян до політичної активності.

Лекція 15.

Тема: Політичні процеси і тренди майбутнього.

Основні питання: Політичний прогноз як спосіб розуміння майбутнього. Час в політиці і політичні цикли. «Правий поворот» у ідеологічному спектрі політики. Зміни клімату у політичному порядку денному. Глобалізація і регіоналізація як тренди майбутнього. Глобальне і регіональне лідерство країн: динаміка протистояння. Місце України у глобальних процесах світової політики в 21 сторіччі: прогнози і перспективи.

5.2. Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

Семінарські заняття мають за мету поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях та їх закріплення на прикладах світової та української політики формування умінь оцінювання і аналізу політичних процесів.

Семінар 1. Становлення політології як науки.

Основні питання: 1. Категорії, методи і функції політології.

2. Політичні погляди Арістотеля.
3. Політичне вчення Н. Макіавеллі.
4. Політична думка французького Просвітництва (Ш. Монтеск'є і Ж.-Ж. Руссо).
5. Політична концепція М. Костомарова.

Семінар 2. Системний вимір у політиці. Політика і влада.

Основні питання:

1. Поняття політичної системи, структура та типи.
2. Теорії та моделі політичних систем Д. Істона та Г. Алмонда.
3. Закономірності функціонування політичних систем.
4. Політична система в Україні.
6. Підходи розуміння терміну «політика».
7. Суб'єкти і об'єкти політичного процесу. Концепції влади.
8. Легітимність і політична відповідальність.

Семінар 3. Соціальний вимір політики.

Основні питання:

1. Соціальні відносини у політиці.
2. Типи соціальних спільнот у політиці.
3. Поняття «групи інтересів» у політиці та їх функції.
4. Лобізм як політична діяльність.
5. Першоджерело: Дарендорф Р. Від соціальної держави до цивілізованого співтовариства.

Семінар 4. Держава як головний політичний інститут.

Основні питання:

1. Абсолютна монархія (на прикладах держав).
2. Парламентарна монархія (на прикладах держав).
3. Президентська республіка (на прикладах держав).
4. Парламентська республіка (на прикладах держав).
5. Змішаний тип республіки (на прикладах держав).
6. Першоджерело: Гоббс Т. Левіафан (уривок з розділу «Про державу»).

Семінар 5. Українська державність.

Основні питання:

1. Поняття державного суверенітету та причини його порушення в Україні.
2. Становлення українського парламентаризму.
3. Зміни форми державного правління в Україні.
4. Україна як унітарна держава.
5. Першоджерело: Мазепа І. Ми стоїмо тепер, братіє, між двома проваллями (охарактеризувати історичний контекст промови).

Семінар 6. Правова держава та громадянське суспільство.

Основні питання:

1. Поняття «правова держава» та її особливості.
2. Структура громадянського суспільства.
3. Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства.
4. Становлення громадянського суспільства в Україні.
5. Першоджерело: Хабермас Ю. Європейська національна держава: її досягнення і обмеження. Про минуле і майбутнє суверенітету і громадянства

Семінар 7. Політичний конфлікт.

Основні питання:

1. Особливості політичних конфліктів та їх типологія.
2. Теорія конфлікту Р. Дарендорфа.
3. Збройний конфлікт: військовий і політичний аспекти.
4. Методи врегулювання політичних конфліктів.
5. Основні політичні конфлікти у період Незалежності України.

Семінар 8. Політичні комунікації.

Основні питання:

1. Поняття політичних комунікацій та їх види.
2. Трансформація політичних комунікацій під впливом ЗМІ (включаючи інтернет).
3. Пропаганда, агітація, PR.
4. Особливості державної комунікаційної політики.
5. Інформаційна безпека у політичному просторі.

Семінар 9. Політичні партії

Основні питання:

1. Політичні партії в сучасній Україні.
2. Партійна боротьба у виборчий період.
3. Особливості формування Верховної Ради України.
4. Першоджерело: Міхельс Р. Соціологія політичної партії в умовах демократії.

Семінар 10. Політичний розвиток і модернізація.

Основні питання:

1. Поняття політичного розвитку.

2. Сутність, етапи, шляхи політичної модернізації.
3. Роль політичної еліти у процесах розвитку та модернізації.
4. Модернізаційні процеси в Україні.
5. Першоджерело: Растоу Д. Переходи демократії: спроба динамічної моделі.

Семінар 11. Політичні технології.

Основні питання:

1. Поняття політичних технологій та їх особливості.
2. Вибірчі технології як тип політичних технологій.
3. Використання міфів у політиці.
4. Маніпулятивний аспект політичних технологій.
5. Особливості політичних кампаній в Україні.

Семінар 12. Ідеологічний вимір політики.

Основні питання:

1. Поняття «ідеологія». Деідеологізація і реідеологізація.
2. Лібералізм.
3. Першоджерело: Гоббс Т. Про свободу підданих (уривок з «Левіафан»).
4. Першоджерело: Руссо Ж.-Ж. Про суспільний договір (уривок з 2-ої книги).
5. Консерватизм.
6. Комунізм.
7. Першоджерело: Маркс К. і Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії.
8. Соціал-демократизм.
9. Фашизм.
10. Першоджерело: Муссоліні Б. Доктрина фашизму.
11. Анархізм.

Семінар 13. Політичні еліти і лідерство.

Основні питання:

1. Сарторі Дж. Вертикальна демократія.
2. Моска Г. Правлячий клас.
3. Херманн М. Стил лідерства у формуванні зовнішньої політики.
4. Блондель Дж. Політичне лідерство. Шлях до всеохоплюючого аналізу (уривок).

Семінар 14. Геополітичні концепції.

Основні питання:

1. Ідея «Хартленд» у концепції Х. Маккіндера.
2. Теорія політичного реалізму Г. Моргентау.
3. Геополітичні погляди Й. Галтунга.
4. Фукуяма Ф. Кінець історії.
5. Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій

Семінар 15.

Модульна контрольна робота

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 86 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка до екзамену – 30 год.

Загалом – 120 год.

Під час планування індивідуального завдання з певного ОК необхідно забезпечити баланс часу СРС відповідної освітньої компоненти. Підґрунтям цього розрахунку є орієнтовні норми часу на виконання здобувачами вищої освіти окремих робіт:

Вид роботи	Підготовка до одного аудиторного академічного часу					Підготовка та складання		Виконання	
	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	МКР* (денна)	Залік	Екзамен	ІСЗ (денна)	ДКР (заочна)
Норма часу (год.)	0,3-0,5	0,5-1	1,5-2	1-1,5	2	6	30	10-15	10-20

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. За кожною темою наводяться посилання на список основної та додаткової літератури, що не виключає можливості студентам самостійно, по узгодженню з викладачем, розширити цей список.

Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою, а також формують уміння оцінки, аналізу й управління електоральними процесами і конфліктами, що з ними пов'язані, за допомогою практичних завдань.

Відвідуваність і виконання завдань

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях.

Студенти, які пропустили семінарські заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. Інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності визначена у «Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/47>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань, МКР](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу](#).

Семестровий контроль: екзамени

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за наступні види робіт:

- 1) відповіді на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи (МКР).
- 3) екзамен

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 3 бали при відповіді на більшість питань. Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює $3 \text{ бали} \cdot 14 = 42 \text{ бали}$.

«відмінно» 3 бали – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) якщо при відповіді студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, з легкістю і переконливо відповідає на поставлені питання.

«добре» 2,5 бали – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями, відповідає на більшість з поставлених питань.

«задовільно» 2 бали – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та значні помилки, на поставлені питання відповідає слабо, або не відповідає взагалі.

«незадовільно» 0 балів – відсутня робота на семінарі.

2. МКР.

Ваговий бал – 8

«відмінно» – 7-8 балів – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) на всі питання модульної контрольної роботи; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі;

«добре» – 6 балів – студент надав відповіді на 75% питань модульної контрольної роботи; відповіді на всі питання контрольної потребують уточнень;

«задовільно» – 5 балів – студент надав відповіді на 60% питань модульної контрольної роботи; відповіді потребують суттєвих уточнень, недостатнє володіння матеріалом;

«незадовільно» – 0 балів – відсутня або некоректна відповідь.

3. Екзамен.

Ваговий бал – 50.

Екзамен передбачає усні відповіді на питання, перелік яких наведений у додатку 2.

Кожен білет має два питання. Кожне питання оцінюється у 25 балів. Система оцінювання кожного питання:

«відмінно», повна відповідь на питання (не менше 90% потрібної інформації) – 23 - 25 балів;

«добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, незначні неточності) – 19 - 22 бали;

«задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 15-18 балів;

«незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з навчальної дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 24 бали.

Умови допуску до екзамену:

Умовою допуску студента до екзамену є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Рейтингова оцінка здобувача (бали)	Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Можливі відмітки у відомості семестрового контролю:

Не допущено	Невиконання умов допуску до семестрового контролю
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач, був допущений, але не з'явився на екзамен

Перегляд рейтингової системи оцінювання впродовж семестру

Перегляд РСО може здійснюватися за вмотивованою заявою здобувача, що вивчає ОК, органу студентського самоврядування або профспілкового комітету студентів, поданою на ім'я завідувача забезпечуючої кафедри. Процедура перегляду визначена у розділі 7 Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2025.pdf

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)**Рекомендації студентам**

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі Інтернет та бібліотеці. При виникненні питань, виявленні незрозумілої інформації необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто

уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне та дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Складено кандидатом політичних наук, доцентом, доцентом кафедри соціології Багінським Андрієм Владиславовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 16 від 23.06.2026)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 7 від 30.06.2026)

Додаток А

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. *Об'єкт та предмет політології.*
2. *Структура, методи та функції політології.*
3. *Етапи становлення політології як науки.*
4. *Поняття «політична система» та її структура.*
5. *Політична система в Україні.*
6. *Поняття «політика» та її суб'єкти.*
7. *Види політики.*
8. *Співвідношення політики і моралі.*
9. *Сутність і види влади.*
10. *Особливості політичної влади.*
11. *Поняття легітимності влади. Співвідношення легітимності і легальності.*
12. *Типи легітимності за М. Вебером.*
13. *Сутність держави та її головні ознаки.*
14. *Вищі органи державної влади.*
15. *Парламент як вищий законодавчий орган.*
16. *Органи виконавчої влади.*
17. *Вища посадова особа «голова держави».*
18. *Форма державного правління та її типи.*
19. *Форма державного устрою та її типи.*
20. *Поняття державного суверенітету та причини його порушення в Україні.*
21. *Становлення українського парламентаризму.*
22. *Зміни форми державного правління в Україні.*

23. Україна як унітарна держава.
24. Поняття «політичний режим» та його типи.
25. Особливості тоталітарного політичного режиму.
26. Особливості авторитарного політичного режиму.
27. Головні принципи демократичного політичного режиму.
28. Пряма і представницька демократії.
29. Трансформація політичних режимів.
30. Моделі демократичного переходу за Ф. Шміттером.

Додаток В

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет політології, її структура та основні функції.
2. Основні поняття політології.
3. Методи політологічних досліджень.
4. Генезис політичних ідей щодо владних відносин в історії людської цивілізації (основні етапи).
5. Розвиток політичної думки в Україні (основні етапи).
6. Поняття та види влади. Сутність політичної влади.
7. Легітимність та типи легітимності політичної влади.
8. Ресурси та засоби політичної влади.
9. Правові та політичні норми як засоби політичної влади.
10. Головні ознаки держави як політичного інституту. Державний суверенітет.
11. Вищі органи державної влади: глава держави, уряд, парламент.
12. Форми державного правління (монархія і республіка).
13. Форми державного устрою (унітарні, федеративні і конфедеративні держави).
14. Поняття та функції політичної системи.
15. Концепції політичної системи Д. Істона та Г. Алмонда.
16. Політичні режими: автократія.
17. Політичні режими: демократія.
18. Трансформація політичних режимів.
19. Поняття та ознаки політичної партії.
20. Типологія політичних партій.
21. Основні типи виборчих систем.
22. Політичні партії в сучасній Україні.
23. Політичні еліти: сутність, підходи, механізми оновлення.
24. Політичне лідерство: характерні риси та типи.
25. Поняття міжнародна політика, зовнішня політика, світова політика.
26. Система міжнародних відносин після Другої Світової війни.
27. Концепція політичної культури Г.Алмонда та С.Верби.
28. Рівні політичної свідомості.
29. Сучасні геополітичні концепції.

30. Політичний реалізм як геополітична концепція.
31. Поняття "політична ідеологія".
32. Лібералізм, лібертаріанство, неолібералізм.
33. Консерватизм, неоконсерватизм, лібертаризм.
34. Сучасні "ліві" ідеології: комунізм, соціалізм, соціал-демократія, ліво-ліберальна ідеологія.
35. Екстремістські ідеології.
36. Неліберальні (ілліберальні) демократії як прояв авторитарних тенденцій.
37. Демократизація як глобальний тренд XX-XXI сторіччя.
38. Теорії держави у представників історичної соціології (М. Манн, Ч. Тіллі, Р. Коллінз).
39. Кризові, крихкі та неспроможні держави.
40. Погляди Клаузевіца на природу війни.
41. Г. Кіссінджер та поняття "обмеженої війни".
42. Процес прийняття політичного рішення.
43. Менеджмент виборчих кампаній.
44. Мілітаризація РФ як передумова війни.
45. Громадянське суспільство та Збройні Сили України у мобілізації до війни.
46. Переговорні формати у російсько-українській війні.
47. Еталон перемоги у війні на сучасному етапі.
48. Роль міфів у політиці.
49. Політична символіка як поняття та явище.
50. Глобальні тренди світової політики у XXI сторіччі.